HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a opta)

24 martie 2011 *

În cauza T-377/06,

Comap SA, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată inițial de A. Wachsmann și de C. Pommiès, ulterior de A. Wachsmann și de D. Nourissier și în sfârșit de A. Wachsmann și de S. de Guigné, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii A. Nijenhuis și V. Bottka, în calitate de agenți, asistați de N. Coutrelis, avocat,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare parțială a Deciziei C(2006) 4180 a Comisiei din 20 septembrie 2006 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului

* Limba de procedură: franceza.

53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/F-1/38.121 – Fitinguri), precum și o cerere de reducere a cuantumului amenzii aplicate reclamantei prin decizia menționată,

TRIBUNALUL (Camera a opta),

compus din doamna M. E. Martins Ribeiro, președinte, și domnii N. Wahl (raportor) și A. Dittrich, judecători,

grefier: doamna T. Weiler, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 februarie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei și decizia atacată

1 Prin Decizia C(2006) 4180 din 20 septembrie 2006 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/F-1/38.121 – Fitinguri) (rezumat în JO 2007, L 283, p. 63, denumită în continuare „decizia atacată”),

Comisia Comunităților Europene a constatat că mai multe întreprinderi au încălcat articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) prin participarea, în diferite perioade cuprinse între 31 decembrie 1988 și 1 aprilie 2004, la o încălcare unică, complexă și continuă a normelor comunitare de concurență, sub forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale și de practici concertate pe piața fitingurilor din cupru și din aliaj de cupru, care vizau teritoriul SEE. Încălcarea consta în stabilirea prețurilor, în convenirea unor liste de prețuri, a unor reduceri și rabaturi și a unor mecanisme de aplicare a creșterilor de prețuri, în împărțirea pieței naționale și a clienților și în schimbul de alte informații comerciale, precum și în participarea la reuniuni regulate și în întreținerea altor contacte destinate să faciliteze încălcarea.

2 Reclamanta, Comap SA, un producător de fitinguri din cupru, și societatea sa mamă la data faptelor, holdingul Legris Industries SA, figurează printre destinatarii deciziei atacate.

3 La 9 ianuarie 2001, Mueller Industries Inc., un alt producător de fitinguri din cupru, a informat Comisia cu privire la existența unei înțelegeri în sectorul fitingurilor și în alte industrii conexe pe piața tuburilor din cupru și cu privire la intenția sa de a coopera în conformitate cu Comunicarea Comisiei privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea din 1996”) [considerentul (114) al deciziei atacate].

4 La 22 și la 23 martie 2001, în cadrul unei investigații cu privire la tuburile și la fitingurile din cupru, Comisia a efectuat inspecții inopinate la sediile mai multor întreprinderi, în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3) [considerentul (119) al deciziei atacate].

5 Ca urmare a acestor prime inspecții, în aprilie 2001, Comisia a separat investigația referitoare la tuburile din cupru în trei proceduri distincte, și anume procedura privind cazul COMP/E-1/38.069 (Tuburi sanitare din cupru), procedura privind cazul COMP/F-1/38.121 (Fitinguri) și procedura privind cazul COMP/E-1/38.240 (Tuburi industriale) [considerentul (120) al deciziei atacate].

6 La 24 și la 25 aprilie 2001, Comisia a efectuat alte inspecții inopinate la sediul Delta plc, societate aflată în fruntea unui grup internațional de inginerie al cărui departament „Inginerie" reunea mai mulți fabricanți de fitinguri. Aceste inspecții vizau exclusiv fitingurile [considerentul (121) al deciziei atacate].

7 Începând din februarie/martie 2002, Comisia a adresat părților în cauză mai multe solicitări de informații în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, iar ulterior în temeiul articolului 18 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) [considerentul (122) al deciziei atacate].

8 În septembrie 2003, IMI plc a formulat o cerere prin care urmărea să beneficieze de Comunicarea privind cooperarea din 1996. Această cerere a fost urmată de cea a grupului Delta (martie 2004) și de cea a FRA.BO SpA (iulie 2004). Această din urmă cerere de clemență a fost formulată în mai 2005 de Advanced Fluid Connections plc [considerentele (115)-(118) ale deciziei atacate].

9 La 22 septembrie 2005, Comisia a inițiat, în cadrul cazului COMP/F-1/38.121 (Fitinguri), o procedură de constatare a încălcării și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile care a fost notificată reclamantei, între alți destinatari [considerentele (123) și (124) ale deciziei atacate].

10 La 20 septembrie 2006, Comisia a adoptat decizia atacată.

11 La articolul 1 al deciziei atacate, Comisia a constatat că reclamanta a încălcat dispozițiile articolului 81 CE și ale articolului 53 din Acordul privind SEE între 31 ianuarie 1991 și 1 aprilie 2004.

12 Pentru această încălcare, la articolul 2 litera (g) din decizia atacată, Comisia a aplicat Legris Industries o amendă în valoare de 46,8 milioane de euro, pentru plata căreia reclamanta a fost ținută responsabilă în solidar în limita a 18,56 milioane de euro.

13 În vederea stabilirii cuantumului amenzii impuse fiecărei întreprinderi, Comisia a aplicat în decizia atacată metoda prevăzută de Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „Liniile directoare din 1998").

14 În ceea ce privește, în primul rând, stabilirea cuantumului de plecare al amenzii în funcție de gravitatea încălcării, Comisia a calificat încălcarea ca fiind foarte gravă, având în vedere însăși natura acesteia, precum și întinderea sa geografică [considerentul (755) al deciziei atacate].

15 Apreciind în continuare că exista o disparitate considerabilă între întreprinderile în cauză, Comisia a procedat la un tratament diferențiat, întemeindu-se în acest scop pe importanța relativă a acestora pe piața relevantă, determinată de cotele lor de piață. Pe această bază, Comisia a împărțit întreprinderile în cauză în șase categorii [considerentul (758) al deciziei atacate].

16 Reclamanta a fost clasată în cea de a patra categorie, pentru care cuantumul de plecare al amenzii a fost stabilit la 14,25 milioane de euro [considerentul (765) al deciziei atacate].

17 Având în vedere durata participării reclamantei la încălcare (treisprezece ani și două luni), Comisia a majorat cuantumul amenzii cu 130 % [considerentul (775) al deciziei atacate], ceea ce a condus la stabilirea cuantumului de bază al amenzii la 32,7 milioane de euro [considerentul (777) al deciziei atacate].

18 Ulterior, continuarea participării la încălcare după efectuarea inspecțiilor de către Comisie a fost considerată drept o circumstanță agravantă care justifică o majorare cu 60 % a cuantumului de bază al amenzii aplicate reclamantei [considerentul (785) al deciziei atacate].

19 În temeiul plafonului de 10 % în ceea ce privește amenzile aplicate conform articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a redus cuantumul amenzii aplicate reclamantei la 18,56 milioane de euro.

Procedura și concluziile părților

20 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 14 decembrie 2006, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

21 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a opta) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a solicitat reclamantei și Comisiei să răspundă în scris la anumite întrebări, acestea răspunzând la 19 noiembrie 2009 și, respectiv, la 26 noiembrie 2009.

22 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 4 februarie 2010.

23 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate, în măsura în care Comisia a stabilit răspunderea sa pentru alte perioade decât perioada decembrie 1997-martie 2001;

— modificarea articolelor 1 și 2 din decizia atacată prin reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

24 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

25 În ședință, ca urmare a unei întrebări adresate de Tribunal, reclamanta a precizat că nu contestă participarea sa la înțelegere în perioada 1995-1997.

În drept

26 Reclamanta invocă două serii de motive, și anume, pe de o parte, motive privind durata participării sale la încălcare și, pe de altă parte, motive referitoare la calculul cuantumului amenzii.

Cu privire la durata participării reclamantei la încălcare

Argumentele părților

27 Reclamanta contestă participarea sa la înțelegere în ceea ce privește perioada ulterioară investigațiilor la fața locului efectuate de Comisie în martie 2001. Aceasta susține de asemenea că încălcarea în cauză a încetat în perioada septembrie 1992-decembrie 1994 (și anume timp de 27 de luni) și că, prin urmare, faptele anterioare lunii decembrie 1994 sunt prescrise.

— Cu privire la perioada ulterioară lunii martie 2001

28 După ce amintește jurisprudența referitoare la sarcina probei și nivelul probatoriu necesar, reclamanta arată că, în ceea ce privește pretinsa continuare a încălcării ulterior inspecțiilor efectuate la anumiți concurenți în martie 2001, Comisia s-a contrazis pe sine. În această privință, reclamanta se referă la considerentul (590) al deciziei atacate, în care Comisia a afirmat că, după luna martie 2001 (și cel puțin până în luna iunie 2003), înțelegerea ar fi cunoscut o „perioadă de intensitate redusă, cu contacte limitate", pretinzând în același timp, în considerentul (600) al deciziei atacate, că, până în luna aprilie 2004, „participanții nu au trebuit să instituie un nou sistem sau o nouă formă de coordonare", deși orice referire la European Fittings Manufacturers Association (Asociația Europeană a Producătorilor de Fitinguri, EFMA), care constituie „pivotul" în jurul căruia s-ar fi organizat practicile anticoncurențiale puse în discuție de Comisie, a dispărut din decizia atacată începând cu luna aprilie 2001.

29 În opinia reclamantei, toate contactele stabilite în această perioadă între concurenții în cauză s-au desfășurat în mod bilateral, cu excepția celor stabilite cu ocazia reuniunilor comitetului logistic al Fédération française des négociants en appareils sanitaires, chauffage, climatisation et canalisations (Federația Franceză a Negociatorilor de Aparate Sanitare, de Încălzire, de Climatizare și de Canalizare, FNAS), care constituiau evenimente cât se poate de legitime sau sporadice și care priveau zone geografice fără legătură cu cea la care s-ar fi referit acordurile paneuropene vizate în perioada anterioară. De asemenea, aceste contacte ar fi implicat persoane care nu erau vizate în perioada anterioară și, în special, existența acestora s-ar fi întemeiat numai pe pretinsele probe aduse de FRA.BO, precum și pe procese-verbale oficiale ale reuniunilor organizate și prezidate de FNAS.

30 Astfel, în decizia atacată, Comisia ar fi făcut distincție între trei serii de fapte, și anume contactele bilaterale cu FRA.BO, episodul târgului de la Essen (Germania) și reuniunile comitetului logistic al FNAS, care, potrivit reclamantei, nu prezintă nicio legătură de continuitate între ele.

31 În ceea ce privește contactele bilaterale cu FRA.BO, reclamanta arată mai întâi că afirmațiile din cererea de clemență a FRA.BO nu sunt fondate. Acestea ar fi imprecise și nu ar fi confirmate și/sau nu ar fi credibile în raport cu situația reală, astfel cum este prezentată de reclamantă și în documentele furnizate în răspunsul acesteia la comunicarea privind obiecțiunile și în observațiile sale din 20 februarie și din 15 martie 2006.

32 În continuare, în primul rând, reclamanta susține că respectivele contacte bilaterale sunt legitime din motive de ordin industrial și comercial. În această privință, reclamanta se referă la livrările încrucișate care justifică astfel de contacte, precum și la informațiile conținând cifre exacte pentru perioada 2001-2005 care se raportează la aceste contacte, pe care le-a menționat în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile.

33 În al doilea rând, ar fi existat de asemenea contacte cu FRA.BO cu privire la o posibilă cooperare industrială, întrucât FRA.BO intenționa să vândă o parte din surplusul său în materie de fitinguri din cupru și de cutii de distribuție a gazului produse de uzina sa Meteor, situată în regiunea lioneză (Franța), ceea ce ar fi generat o serie de contacte atât telefonice, cât și directe.

34 În al treilea rând, ar fi existat de asemenea contacte repetate legate de intenția FRA.BO de a lansa un nou tip de fiting pe piața europeană, „fitingul mixt pentru apă și gaz". Cu toate că acest nou tip de fiting era deja omologat în Italia, Comitetul European de Standardizare (CEN) ar fi refuzat, pentru motive de securitate, să aprobe extinderea omologării acestuia „la întreaga Europă". Din acest motiv, FRA.BO și-ar fi contactat concurenții pentru a încerca să constituie un dosar comun în favoarea respectivului tip de fiting și să exercite o acțiune de lobby la Bruxelles (Belgia). Deși demersurile sale nu ar fi reușit, acestea ar fi antrenat anumite contacte. Contactele din 4 și din 5 iunie 2003 dintre doamna P. (FRA.BO) și domnul Le. (membru al personalului reclamantei) ar trebui interpretate din această perspectivă.

35 În sfârșit, afirmațiile FRA.BO, astfel cum sunt relatate de Comisie, nu ar fi confirmate. În această privință, în primul rând, reclamanta contestă afirmația FRA.BO potrivit căreia aceasta ar fi avertizat-o în prealabil, în cursul unei convorbiri telefonice între domnul Le. și doamna P. din 5 februarie 2004, cu privire la deciziile sale în materie de prețuri pentru 2004 în ceea ce privește Franța și Spania, precum și cu privire la filiala sa elenă. Reclamanta subliniază că majorarea prețurilor de către filiala sa elenă a fost anunțată la 12 ianuarie 2004 și că, prin urmare, aceasta era deja publică la momentul conversației telefonice menționate. În Franța, creșterea prețurilor pentru fitingurile din cupru ar fi fost de 14 % în 2004, iar nu de 8 %, astfel cum pretinde FRA.BO. Pe de altă parte, spre deosebire de afirmația FRA.BO potrivit căreia ar fi precizat că nu avea intenția să anunțe creșteri de prețuri în ceea ce privește Spania, aceasta ar fi realizat o creștere de 2,5 % în 2004.

36 În al doilea rând, reclamanta arată că, în considerentul (514) al deciziei atacate, Comisia a reluat în privința sa cele mai vagi elemente ale declarațiilor FRA.BO, menționând „reuniuni în cadrul târgurilor industriale și în aeroporturi". Reclamanta critică faptul că FRA.BO nu indică niciun exemplu precis de schimburi anticoncurențiale. Singura întâlnire dintre reprezentanți ai FRA.BO și ai reclamantei ar fi avut loc cu ocazia unui târg organizat la Padova (Italia) în luna aprilie 2003, în cursul căreia situația de pe piața italiană nu ar fi fost evocată decât de o manieră generală. Reclamanta consideră că, în absența unei confirmări și având în vedere caracterul extrem de vag al acestora, declarațiile FRA.BO nu pot fi recunoscute și utilizate de Comisie ca probe admisibile în privința sa.

37 Reclamanta arată că, în ceea ce privește târgul de la Essen, Comisia se bazează de asemenea pe un contact, cu titlu de întâlnire fortuită, care ar fi avut loc între domnii K. (membru al personalului reclamantei) și H. (IBP Ltd), cu ocazia târgului menționat, la 18 martie 2004 pentru a demonstra continuitatea încălcării după 2001 și întinderea geografică a acesteia. Reclamanta susține că era vorba despre o întâlnire fără caracter anticoncurențial, care nu poate fi asociată cu evenimentele anterioare lunii martie

2001, și că era conștientă, la data acestei întâlniri, de responsabilitățile care îi reveneau în temeiul dreptului concurenței.

38 Reclamanta amintește că, potrivit declarației IBP, domnul K. ar fi solicitat domnului H. precizări referitoare la evoluția politicii tarifare a IBP în Germania. În realitate, în opinia reclamantei, discuția se înscria în cadrul activității sale de supraveghere a concurenței, deoarece aceasta auzise prin intermediul clienților săi despre viitoarea creștere a tarifelor IBP. Aceasta adaugă că domnul H. nu a răspuns decât în mod foarte vag la întrebarea domnului K., fără nicio precizare cu privire la procentajul creșterii și nici cu privire la data, cu toate acestea, apropiată, la care aceasta urma să fie anunțată. Reclamanta explică, în această privință, că noua listă de prețuri a IBP a fost publicată la puțin mai mult de zece zile după conversația amintită. În plus, nu ar fi avut loc un schimb bilateral între domnii H. și K. Declarația IBP nu ar oferi nicio indicație cu privire la faptul că domnul K. ar fi transmis anumite informații domnului H.

39 Reclamanta subliniază că această întâlnire cu ocazia târgului de la Essen constituie un contact bilateral și ocazional care nu era de natură anticoncurențială. Având în vedere că existența anumitor contacte bilaterale într-un context în general concurențial nu ar fi suficientă pentru a stabili corespunzător cerințelor legale continuitatea unei înțelegeri, Comisia ar fi trebuit să înlăture întâlnirea fortuită de la Essen din dosar. În opinia reclamantei, nu există, în orice caz, niciun indiciu al unei voințe de a stabili o concertare între aceasta și IBP cu privire la comportamentele respective ale acestora pe piață și nici cu privire la existența unei concordanțe a voințelor în vederea adoptării unui anumit comportament pe piața germană în martie 2004. În plus, pe lângă faptul că declarațiile unei întreprinderi în cadrul cererii de clemență nu ar constitui decât o probă cu o forță probantă redusă, reclamanta arată că niciun alt element din dosarul Comisiei nu aduce nici cea mai mică probă privind încălcarea normelor de concurență pe piața germană în martie 2004.

40 Reclamanta susține de asemenea că discuția evocată în declarația IBP nu are legătură directă cu înțelegerea incriminată de Comisie. În opinia sa, nu a avut loc niciun

schimb anticoncurențial ulterior investigațiilor la fața locului efectuate de Comisie în martie 2001. Astfel, ar fi artificial să se pretindă că se stabilește o „legătură între nucleul [d]eciziei [atacate] și o scurtă întrevedere pe aleile unui târg". Această întrevedere nu ar avea de altfel nicio legătură cu EFMA și cu structura prețurilor în Europa și ar fi avut loc între două persoane cu privire la care nu se pretinde că ar fi participat la practicile anterioare în litigiu. În plus, aceasta ar fi intervenit la aproximativ trei ani după încetarea acestor practici, ca urmare a investigațiilor Comisiei. Reclamanta arată că a fost săvârșită de Comisie o eroare de drept prin faptul că aceasta a pretins că stabilește astfel, prin acest eveniment cu totul minor, continuitatea cu încălcarea anterioară.

41 De asemenea, reclamanta susține că domnul B., președinte-director general (PDG) în cadrul său, a adresat FNAS o scrisoare la 16 martie 2004 pentru a se distanța de „excesele de limbaj" săvârșite în cursul reuniunii din 20 ianuarie 2004 și al conferinței telefonice din 16 februarie 2004 a comitetului logistic al FNAS. Această distanțare ar demonstra că reclamanta nu avea nicio intenție de a participa la schimburi anticoncurențiale.

42 În ceea ce privește comitetul logistic al FNAS, reclamanta reproșează Comisiei săvârșirea unor erori de drept, de fapt și de apreciere prin faptul că a considerat că reuniunile comitetului logistic al FNAS, menționate în considerentele (522)-(526) ale deciziei atacate, aveau un obiect anticoncurențial care permitea asocierea acestora cu evenimentele anterioare inspecțiilor la fața locului realizate de Comisie în martie 2001. În această privință, reclamanta precizează că subiectele evocate în cursul acestor reuniuni erau foarte îndepărtate de contextul unei pretinse „înțelegeri paneuropene" organizate în jurul reuniunilor EFMA, care constituie nucleul deciziei atacate. Cu titlu subsidiar, aceasta atrage atenția că decizia atacată este viciată de o contradicție în ceea ce privește motivele, în sensul că răspunderea FNAS și a membrilor săi (angrosiști), dintre care unii participă la comitetul logistic, este înlăturată de Comisie, dar răspunderea sa este reținută. Reclamanta precizează că FNAS era organizatoarea reuniunilor și pregătea procesele-verbale ale acesteia. Faptul că FNAS nu a fost condamnată în calitate de forum pentru participanții la pretinsa înțelegere este,

în opinia reclamantei, proba că nu există elemente suficiente pentru a se considera că încălcarea invocată este stabilită.

43 După ce explică scopul și organizarea FNAS, reclamanta precizează mai întâi că, spre deosebire de evenimentele anterioare investigațiilor din martie 2001, reuniunile comitetului logistic al FNAS au avut loc în deplină transparență, ceea ce nu concordă, așadar, cu observația Comisiei din considerentul (548) al deciziei atacate, potrivit căreia activitățile unei înțelegeri precum cea din speță se desfășoară de obicei în mod clandestin, reuniunile sunt secrete și documentația aferentă este redusă la minimum.

44 În continuare, reclamanta contestă argumentul Comisiei potrivit căruia reuniunile comitetului logistic al FNAS ar fi avut o întindere geografică europeană. În niciunul dintre procesele-verbale ale acestor reuniuni nu s-ar preciza că acestea din urmă ar fi putut avea un alt obiect decât examinarea problemei ambalajului fitingurilor din cupru în Franța. În opinia sa, comparația cu situația din alte țări s-a făcut numai cu titlu de exemplu, iar nu pentru a schimba ambalajul fitingurilor în aceste alte țări.

45 În ceea ce privește reuniunile în cauză, reclamanta precizează că din procesul-verbal al primei reuniuni a comitetului logistic al FNAS, din 25 iunie 2003 reiese că atât angrosiștii, cât și fabricanții și-au exprimat îngrijorarea cu privire la scăderea pieței și că angrosiștii au cerut fabricanților să își adapteze ambalajul pentru a concura mai puternic celelalte rețele de distribuție, precum vânzarea prin corespondență. În răspuns, fabricanții și-ar fi exprimat îngrijorarea în ceea ce privește impactul asupra costurilor de producție pe care l-ar antrena instituirea acestui nou tip de ambalaj. Discuțiile referitoare la acest aspect nu ar fi avut în niciun caz un caracter anticoncurențial.

46 Situația ar fi fost aceeași și în cazul celei de a doua reuniuni, care a avut loc la 15 octombrie 2003.

47 În ceea ce privește reuniunea din 3 noiembrie 2003, aceasta ar fi vizat, în esență, negocierea dintre angrosiștii și fabricanții francezi cu privire la lista produselor care trebuie să facă obiectul unei modificări a ambalajelor lor. În opinia reclamantei și contrar susținerilor Oystertec plc, reluate de Comisie, nu era vorba în niciun caz despre organizarea de către fabricanți a vreunei stabiliri comune a prețurilor fitingurilor din cupru pe teritoriul Uniunii Europene.

48 În ceea ce privește reuniunea din 20 ianuarie 2004 și conferința telefonică din 16 februarie 2004, reclamanta subliniază reacția sa fermă în legătură cu două „derapaje" ale domnului La. (reprezentant al reclamantei în cadrul comitetului logistic al FNAS), primul în cursul reuniunii din 20 ianuarie 2004, când a amintit un „supracost de 13 % (în loc de cei 10 % prevăzuți inițial)", iar al doilea, menționat în procesul-verbal al conferinței telefonice din 16 februarie 2004, referitor la invocarea unei creșteri cu 5 % a prețurilor furnizorilor în aprilie 2004. Aceasta s-ar fi distanțat de acest tip de schimburi, mai întâi cu ocazia unei întâlniri cu președintele FNAS, la 3 martie 2004, iar ulterior prin intermediul unei scrisori adresate FNAS. În opinia reclamantei, această scrisoare constituie, potrivit jurisprudenței, o distanțare publică. În plus, spre deosebire de cele pretinse de Comisie, termenii din această scrisoare nu ar fi vagi și aceasta ar fi fost difuzată rapid tuturor membrilor FNAS.

49 În replică, reclamanta repune în discuție anumite date care figurează în tabelul cronologic pregătit de Comisie în contextul apărării sale, date care, în opinia sa, nu o privesc și, prin urmare, ar trebui înlăturate.

— Cu privire la perioada 1992-1994

50 Reclamanta arată că, cel puțin pentru perioada 10 septembrie 1992-13 decembrie 1994, și anume o perioadă de 27 de luni, nu există niciun element de probă referitor la acțiuni anticoncurențiale care să o privească. În consecință, această întrerupere de 27 de luni ar fi avut drept efect juridic prescripția.

51 În ceea ce privește faxul din 14 iunie 1993 referitor la lista de prețuri pentru perioada care a început la 1 iulie 1993, evocat în considerentul (218) al deciziei atacate, reclamanta arată că niciun element nu permite să se concluzioneze că această listă ar fi fost obținută de IMI înainte de a fi transmisă clienților săi. Astfel, în primul rând, aceasta ar fi fost deja imprimată înainte de această dată și, în al doilea rând, ar fi fost de asemenea transmisă clienților anterior punerii sale în aplicare.

52 Reclamanta atrage de asemenea atenția că în perioada respectivă au avut loc patru sesiuni ale EFMA, fără ca Comisia să susțină că ar fi avut loc reuniuni anticoncurențiale sau reuniuni numite „Super EFMA” cu ocazia reuniunilor oficiale.

53 Pe de altă parte, reclamanta consideră că din decizia atacată reiese că, în perioada în cauză, a acționat pe piață în calitate de concurent autonom, fără a urma în vreun mod concluziile vreunei concertări cu concurenții. Referindu-se la punctele 71-77 din Hotărârea Tribunalului din 14 octombrie 2004, Bayerische Hypo- und Vereinsbank/Comisia (T-56/02, Rec., p. II-3495), reclamanta arată că respectiva constatare care s-a făcut în această cauză este aplicabilă în speță în ceea ce privește perioada în cauză. În susținerea acestei teze, reclamanta susține că faxul transmis de Mueller Industries către Viega GmbH & Co. KG, din 12 mai 1992, evocat de Comisie în considerentul (217) al deciziei atacate, însemnarea domnului P. (IMI Italia), menționată în considerentul (221) al acestei decizii, precum și faxul distribuitorului grec al IMI din

6 septembrie 1994, citat în considerentul (229) al deciziei menționate, demonstrează comportamentul său concurențial și autonom.

54 Având în vedere că niciun comportament anticoncurențial nu poate fi invocat în privința sa pentru perioada 10 septembrie 1992-13 decembrie 1994, reclamanta reproșează Comisiei nerespectarea normelor aplicabile în materie de întrerupere a unei încălcări și în materie de prescripție. Aceasta amintește în această privință jurisprudența potrivit căreia, pentru a stabili continuitatea încălcării invocate, Comisia trebuie să prezinte „elemente de probă care se referă la fapte suficient de apropiate în timp". Nu s-ar putea considera că un interval de timp de 27 de luni între două reuniuni în care a fost implicată reprezintă o „apropiere în timp" în sensul Hotărârii Tribunalului din 7 iulie 1994, Dunlop Slazenger/Comisia (T-43/92, Rec., p. II-441). Având în vedere întreruperea încălcării invocate, Comisia ar fi trebuit să constate cel puțin că se scurseseră mai mult de cinci ani între încetarea primei perioade, la 10 septembrie 1992, și începutul investigației Comisiei în 2001, ca urmare a primei cereri de clemență depuse de Mueller Industries la 9 ianuarie 2001.

55 Comisia solicită respingerea acestui motiv.

Aprecierea Tribunalului

56 Cu titlu introductiv, Tribunalul amintește că, în ceea ce privește administrarea probelor privind încălcarea articolului 81 alineatul (1) CE, este necesară prezentarea de către Comisie a unor dovezi precise și concordante pentru a crea convingerea fermă că încălcarea invocată a fost săvârșită (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 28 martie 1984, CRAM și Rheinzink/Comisia, 29/83 și 30/83, Rec., p. 1679, punctul 20). Orice dubiu al instanței trebuie interpretat în favoarea întreprinderii căreia

îi este adresată decizia de constatare a unei încălcări. Prin urmare, instanța nu poate concluziona că existența încălcării în cauză a fost dovedită de Comisie în mod corespunzător cerințelor legale dacă în percepția sa există încă un dubiu cu privire la acest aspect, în special în cadrul unei acțiuni în anularea unei decizii de aplicare a unei amenzi (Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Grup Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 215).

57 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, nu este obligatoriu ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să îndeplinească aceste criterii în raport cu fiecare element al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să îndeplinească această cerință (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 180 și jurisprudența citată).

58 Pe de altă parte, activitățile pe care le presupun acordurile anticoncurențiale se desfășoară de obicei în mod clandestin, reuniunile se țin în secret și documentația aferentă acestora este redusă la minimum. Prin urmare, chiar în cazul în care Comisia descoperă elemente care atestă în mod explicit un contact nelegal între operatori, de regulă acestea nu vor fi decât fragmentare și disparate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții. În consecință, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada încălcării normelor de concurență (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctele 55-57, și Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia, C-403/04 P și C-405/04 P, Rep., p. I-729, punctul 51).

59 În această privință, trebuie observat că declarațiile date în cadrul politicii de clemență au un rol important. Aceste declarații date în numele unor întreprinderi au o forță

probantă care nu este neglijabilă, întrucât induc riscuri juridice și economice considerabile (a se vedea în acest sens Hotărârile JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 57 de mai sus, punctele 205 și 211, și Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia, punctul 58 de mai sus, punctul 103). Cu toate acestea, nu se poate considera că declarația unei întreprinderi acuzate că a participat la o înțelegere, a cărei exactitate este contestată de mai multe alte întreprinderi acuzate, reprezintă o dovadă suficientă a existenței unei încălcări săvârșite de acestea din urmă dacă nu este susținută de alte elemente de probă (a se vedea Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 57 de mai sus, punctul 219 și jurisprudența citată).

60 În ceea ce privește durata încălcării, revine de asemenea Comisiei obligația de a o dovedi, având în vedere că durata este un element constitutiv al noțiunii de încălcare în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE. Principiile menționate mai sus sunt aplicabile în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, C-105/04 P, Rec., p. I-8725, punctele 94-96). În plus, jurisprudența impune ca, în lipsa unor elemente de probă prin care să se poată stabili în mod direct durata unei încălcări, Comisia să se întemeieze cel puțin pe elemente de probă care se raportează la fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că această încălcare a continuat fără întrerupere între două date precise (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 16 noiembrie 2006, Peróxidos Orgánicos/Comisia, T-120/04, Rec., p. II-4441, punctul 51 și jurisprudența citată).

— Cu privire la perioada ulterioară lunii martie 2001

61 Trebuie arătat că reclamanta nu contestă faptul că a participat la înțelegere anterior inspecțiilor efectuate de Comisie în martie 2001.

62 Trebuie arătat de asemenea că evenimentele imputate reclamantei de Comisie, și anume participarea la reuniunile FNAS, contactele dintre reclamantă și FRA.BO, precum și contactele stabilite cu ocazia târgului de la Essen, nu sunt contestate, ca atare, de reclamantă. Aceasta contestă în schimb caracterul anticoncurențial al acestor evenimente și faptul că s-ar înscrie în cadrul încălcării unice, complexe și continue constatate în ceea ce privește perioada anterioară lunii martie 2001.

63 În sfârșit, trebuie observat că reclamanta pune la îndoială fiabilitatea declarațiilor FRA.BO.

64 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă respectivele comportamente constatate ulterior inspecțiilor efectuate de Comisie în martie 2001 trebuie să fie calificate drept contacte anticoncurențiale și dacă acestea permit să se concluzioneze în sensul continuării aceleiași încălcări.

65 În ceea ce privește, în primul rând, contactele bilaterale, din declarația FRA.BO dată în cadrul cererii sale de clemență și din câteva înscrisuri pe care aceasta le-a prezentat în cursul procedurii administrative reiese că anumite schimburi de informații sensibile între concurenți au continuat după efectuarea inspecțiilor de către Comisie.

66 Elementele de probă invocate împotriva reclamantei constau în desfășurătorul apelurilor telefonice ale FRA.BO și în câteva însemnări din agenda doamnei P. (FRA.BO).

67 Argumentele reclamantei potrivit cărora ar fi vorba despre contacte legale, referitoare în special la livrări încrucișate, la un proiect de cooperare industrială sau la o strategie comună dorită de FRA.BO în raport cu CEN în ceea ce privește problema omologării unui tip de fiting, nu repun în discuție faptul că au avut loc schimburi

de informații sensibile, coordonări de prețuri și de creșteri de prețuri. În plus, argumentele menționate nu sunt susținute de nicio probă, cum ar fi facturi sau bonuri de comandă, privind perioada în cauză. Astfel, pe lângă faptul că reclamanta a prezentat, pentru prima dată în etapa replicii, așadar, tardiv, câteva facturi privind livrări încrucișate, trebuie arătat că aceste documente nu vizează decât perioada ulterioară anului 2004.

68 În plus, trebuie observat că Comisia nu s-a întemeiat numai pe declarațiile FRA.BO. Astfel, din anumite însemnări ale doamnei P. (FRA.BO) reiese că, în cursul întâlnirii din 5 iunie 2003, reclamanta și FRA.BO au discutat despre prețurile practicate de IBP în Franța, ceea ce nu are legătură cu problema omologării unui nou tip de fiting. De asemenea, din însemnările din agenda doamnei P. referitoare la o conversație telefonică din 5 februarie 2004 reiese că au fost abordate previziunile privind creșteri de prețuri în Franța și în Grecia. Pe de altă parte, spre deosebire de cele pretinse de reclamantă, faptul că creșterile reale ar fi fost diferite de cele menționate în agenda doamnei P. nu repune în discuție în niciun mod faptul că aceste două întreprinderi au făcut schimb de informații cu privire la prețuri.

69 În ceea ce privește, în al doilea rând, întâlnirea dintre domnul H. (IBP) și reprezentantul reclamantei cu ocazia târgului de la Essen, la 18 martie 2004, reiese din declarația domnului H. că acesta a răspuns la o întrebare privind prețurile și că IBP prevăzuse o creștere a prețurilor la sfârșitul lunii martie 2004. Având în vedere că reclamanta nu a dovedit că această informație era deja publică și că scrisoarea oficială a IBP referitoare la această creștere nu a fost transmisă decât la 30 martie 2004, trebuie să se constate că era vorba despre un contact, indiferent dacă a fost sau nu a fost izolat, cu privire la politica tarifară pe piața germană.

70 Pe de altă parte, argumentul potrivit căruia acest schimb nu ar avea un caracter anticoncurențial din cauza lipsei de reciprocitate sau întrucât reclamanta decisese deja ea însăși o creștere de preț nu este pertinent. Jurisprudența nu impune ca un schimb de informații să fie reciproc pentru a aduce atingere principiului comportamentului autonom pe piață. În această privință, din jurisprudență reiese că divulgarea unor informații sensibile înlătură incertitudinea cu privire la comportamentul viitor al unui concurent și influențează astfel, direct sau indirect, strategia destinatarului informațiilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 23 noiembrie 2006, Asnef-Equifax și Administración del Estado, C-238/05, Rec., p. I-11125, punctul 51 și jurisprudența citată).

71 În ceea ce privește, în al treilea rând, participarea reclamantei la reuniunile FNAS, din procesele-verbale ale acestor reuniuni reiese în special că, în cursul reuniunilor comitetului logistic al FNAS, au fost discutate probleme referitoare la prețuri, cum ar fi marjele referitoare la vânzări și creșterea prețurilor fitingurilor.

72 În această privință, trebuie arătat că procesul-verbal din 25 iunie 2003 face trimitere la decizia concurenților potrivit căreia „obiectivul care trebuie atins ar fi acela de a asigura, *a minima*, stabilizarea prețurilor". Din procesul-verbal din 15 octombrie 2003 rezultă că Aquatis France SAS, IBP și reclamanta au furnizat celorlalți fabricanți informații referitoare la împărțirea vânzărilor lor între anumite categorii de produse, precum și cu privire la marje. În cursul reuniunii din 3 noiembrie 2003 a avut loc un schimb de informații referitoare la viitoare creșteri de prețuri. De asemenea, din procesul-verbal din 20 ianuarie 2004 rezultă că, după câteva schimburi de opinii, domnul La. a propus ca „fabricanții să își informeze clienți cu privire la eventualitatea unei creșteri de 6 % legate de creșterea costurilor materiilor, pentru a testa reacția pieței, și să amelioreze în paralel costul ambalajelor". Potrivit acestui proces-verbal, „[a]ceastă creștere a costurilor materiilor [trebuia] să se repercuteze asupra întregii game" și „[p]rețul unitar al noilor ambalaje [trebuia, așadar,] să fie majorat cu 5,3 sau cu 5,4 %". În sfârșit, ca urmare a acestei reuniuni, la 16 februarie 2004 a avut loc o conferință

telefonică în cursul căreia fiecare fabricant și-a exprimat opinia cu privire la creșterea de preț avută în vedere.

73 Deși discuțiile cu furnizorii referitoare la cererea acestora de adaptare a ambalajului erau lipsite de efect în ceea ce privește dreptul concurenței, iar o asemenea cerere antrena costuri de producție suplimentare, totuși o concertare vizând procentajul care urma să se repercuteze asupra furnizorilor sau asupra acelei părți din costuri care urma să fie absorbită de fabricanți nu este, în sine, lipsită de efect pe piață. Este vorba în acest caz despre o problemă pe care o întreprindere trebuie să o rezolve în mod autonom. Situația este aceeași în ceea ce privește marjele referitoare la vânzări și creșterea prețurilor fitingurilor.

74 În ceea ce privește întinderea geografică a discuțiilor purtate în cadrul reuniunilor FNAS, trebuie arătat că, spre deosebire de aprecierile Comisiei din considerentele (575) și (584) ale deciziei atacate, discuțiile menționate vizau numai piața franceză. Astfel, nu reiese în niciun mod din procesele-verbale ale respectivelor reuniuni că acestea ar fi vizat și „Spania, Italia, Regatul Unit, Germania și piața europeană în general". În consecință, trebuie să se constate că coluziunea din cadrul reuniunilor FNAS nu avea o întindere paneuropeană. Faptul că reuniunile FNAS aveau loc între reprezentanții unor întreprinderi de anvergură europeană, astfel cum a atras atenția Comisia, nu repune în discuție această constatare.

75 În ceea ce privește scrisoarea din 16 martie 2004 a PDG al reclamantei adresată președintelui FNAS, care, potrivit reclamantei, ar fi constituit o distanțare publică față de încălcările săvârșite în cursul reuniunii din 20 ianuarie 2004 și cu ocazia conferinței telefonice din 16 februarie care a urmat comitetului logistic al FNAS, la care a participat între alții domnul La., trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, noțiunea de distanțare publică drept element de exonerare a răspunderii trebuie interpretată

restrictiv (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 5 decembrie 2006, Westfalen Gassen Nederland/Comisia, T-303/02, Rec., p. II-4567, punctul 103 și jurisprudența citată).

76 Reiese din jurisprudență că o comunicare care are drept scop distanțarea publică de o practică anticoncurențială trebuie să se manifeste în mod ferm și clar, astfel încât ceilalți participanți la înțelegere să înțeleagă corect intenția întreprinderii în cauză (Hotărârea Curții din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, C-510/06 P, Rep., p. I-1843, punctul 120).

77 În speță, trebuie să se constate că formularea utilizată de PDG al reclamantei în scrisoarea adresată președintelui FNAS are un caracter prea general pentru a se concluziona în sensul unei distanțări publice. Astfel, scrisoarea exprimă doar o îngrijorare în ceea ce privește discuțiile referitoare la prețuri care ar fi putut avea loc între participanți și reamintește politica internă a reclamantei în materia dreptului concurenței și, în acest context, cererea adresată președintelui FNAS de a lua măsuri pentru a evita o asemenea practică anticoncurențială, fără a indica măcar că aceasta avusese efectiv loc și că această scrisoare avea legătură cu faptul că reprezentantul său inițiase concertări privind prețurile.

78 În plus, trebuie să se constate că, în primul rând, scrisoarea menționată a fost adresată numai președintelui FNAS și că nicio „copie conformă" a acestui mesaj nu a fost transmisă de reclamantă celorlalți participanți.

79 În al doilea rând, scrisoarea menționată nu conține nici vreo cerere adresată FNAS în acest sens. În consecință, faptul că a fost difuzată, la 7 aprilie 2004, membrilor comitetului logistic al FNAS, la inițiativa acesteia, însoțită de răspunsul președintelui FNAS din 31 martie 2004 la această scrisoare, prin care se reamintește scopul grupului de

lucru instituit în cadrul comitetului logistic al FNAS, nu este pertinent pentru a stabili distanțarea reclamantei față de înțelegere.

80 În sfârșit, chiar dacă se presupune că scrisoarea PDG al reclamantei adresată președintelui FNAS poate fi considerată drept o distanțare publică, trebuie observat, astfel cum arată Comisia în mod întemeiat, că această scrisoare a sosit abia către sfârșitul perioadei pentru care a fost constatată încălcarea și nu permite, așadar, readucerea în discuție a constatărilor Comisiei privind participarea reclamantei la înțelegere anterior datei de 16 februarie 2004, data ultimei reuniuni.

81 În acest stadiu, trebuie să se concluzioneze, prin urmare, în sensul că respectivele comportamente imputate, ulterioare inspecțiilor efectuate de Comisie în martie 2001, aveau un caracter anticoncurențial. În plus, acestea au fost dovedite corespunzător cerințelor legale.

82 În ceea ce privește problema dacă era vorba despre continuarea încălcării constatate anterior lunii martie 2001, trebuie arătat că aceasta din urmă consta în organizarea regulată, timp de mai mulți ani, de contacte multilaterale și bilaterale între producători concurenți al căror obiect era stabilirea de practici ilicite, în scopul organizării artificiale a funcționării pieței fitingurilor, în special în ceea ce privește nivelurile prețurilor.

83 Contactele menționate erau stabilite cu ocazia unor reuniuni organizate în cadrul unor asociații profesionale, mai precis, în cadrul EFMA (cu ocazia reuniunilor denumite „Super EFMA”), a unor târguri comerciale, a unor reuniuni ad-hoc și a unor schimburi de opinii bilaterale. În general, inițiativele privind discutarea unei creșteri a prețurilor erau luate la nivel european, iar rezultatul era executat la nivel național,

producătorii având o procedură de coordonare a prețurilor proprie fiecărei țări și acorduri locale care veneau în completarea acordurilor încheiate la nivel european.

84 Comportamentele imputate ulterior lunii martie 2001 au constat de asemenea în contacte stabilite în cadrul unor asociații profesionale (reuniuni ale FNAS), în contacte bilaterale referitoare la parametrii de concurență și în contacte stabilite cu ocazia unor târguri comerciale (târgul de la Essen).

85 Având în vedere că obiectivul practicilor anticoncurențiale, și anume concertarea cu privire la prețuri, nu s-a schimbat, faptul că anumite caracteristici sau intensitatea acestor practici s-au schimbat nu este pertinent în ceea ce privește continuarea înțelegerii în cauză. În această privință, trebuie observat că este plauzibil ca, în urma inspecțiilor Comisiei, înțelegerea să fi cunoscut o formă mai puțin structurată și o activitate de intensitate mai variabilă. Faptul că o înțelegere poate cunoaște perioade de activitate de intensități variabile nu înseamnă însă că se poate concluziona că aceasta a încetat.

86 În această privință, trebuie să se constate că, deși, după inspecțiile din martie 2001, numărul participanților la înțelegere a trecut de la nouă la patru, totuși, astfel cum reiese din decizia atacată, principalii participanți la înțelegere anterior acestor inspecții (și anume reclamanta, IBP și fostele filiale ale IMI) erau implicați în continuare în înțelegere. De asemenea, unele dintre persoanele care fuseseră deja implicate în înțelegere anterior lunii martie 2001 erau implicate și în comportamentele imputate după această dată.

87 În ceea ce privește întinderea geografică a încălcării unice și continue, cu toate că reuniunile FNAS s-au raportat numai la piața franceză (a se vedea punctul 74 de mai sus), reiese că și alte piețe naționale, precum piețele germană, elenă, spaniolă și italiană, erau vizate de contactele anticoncurențiale dintre concurenți ulterioare lunii martie

2001, astfel cum rezultă din contactele telefonice dintre reclamantă și FRA.BO sau din contactul stabilit între reclamantă și IBP cu ocazia târgului de la Essen.

88 Întrucât comportamentul fiecăruia dintre participanți, inclusiv comportamentul reclamantei, urmărea același obiectiv anticoncurențial, și anume controlul și restrângerea concurenței pe piața fitingurilor prin coordonarea prețurilor și a creșterii prețurilor, precum și prin schimbul de informații sensibile, Comisia a apreciat în mod întemeiat că era vorba despre continuarea unei încălcări anterioare.

89 În sfârșit, celelalte argumente invocate de reclamantă în cadrul acestui motiv, și anume cele întemeiate pe faptul că FNAS ar fi fost organizatoarea reuniunilor și ar fi pregătit procesele-verbale ale acestora, că FNAS însăși nu ar fi destinatar al deciziei atacate sau că reuniunile s-ar fi ținut în mod pe deplin transparent, nu repun în discuție această constatare.

90 În ceea ce privește, în primul rând, argumentul potrivit căruia procesele-verbale ale reuniunilor ar fi fost pregătite de FNAS, acesta este lipsit de pertinență, întrucât este cert că reclamanta a fost reprezentată în cursul acestor reuniuni. În consecință, având în vedere că respectivele procese-verbale îi erau distribuite, reclamanta avea posibilitatea de a le corecta sau de a semnala, fie în scris, fie în cursul următoarei reuniuni, punctele cu privire la care era în dezacord.

91 În ceea ce privește, în al doilea rând, argumentul potrivit căruia FNAS însăși nu ar fi destinatar al deciziei atacate, acesta este de asemenea lipsit de pertinență. În această privință, trebuie observat că din considerentul (606) al deciziei atacate reiese că Comisia a considerat că, „deși dispune de elemente care demonstrează că fabricanții au încheiat un acord pe care, potrivit Advanced Fluid Connections, l-au aplicat, niciun

element nu indică faptul că FNAS a acceptat în mod activ misiunea pe care i-au încredințat-o fabricanții sau că a facilitat aplicarea acordului". În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat, în considerentul (607) al deciziei atacate, că FNAS nu a participat la acordul în cauză și că nu poate figura, așadar, printre destinatarii deciziei atacate.

92 Rezultă din ansamblul celor de mai sus că motivul întemeiat pe inexistența participării reclamantei la înțelegere ulterior lunii martie 2001 trebuie respins.

— Cu privire la perioada 1992-1994

93 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că reclamanta nu contestă faptele constatate în ceea ce privește participarea sa la înțelegere pentru perioada 31 decembrie 1991-10 septembrie 1992 și nici pentru perioada decembrie 1997-martie 2001. În plus, trebuie amintit că reclamanta a indicat în ședință că nu contestă participarea la înțelegere în ceea ce privește perioada 1995-1997. În consecință, decizia atacată trebuie examinată numai în măsura în care Comisia a constatat prin intermediul acesteia participarea reclamantei la încălcare în perioada 10 septembrie 1992-13 decembrie 1994.

94 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 25 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, competențele Comisiei de a aplica amenzi pentru încălcări ale normelor de concurență sunt supuse, în principiu, unui termen de prescripție de cinci ani. Potrivit articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, „în cazul unor încălcări continue sau repetate, timpul se calculează din ziua încetării încălcării". În temeiul articolului 25 alineatele (3) și (5) din Regulamentul nr. 1/2003, prescripția

este întreruptă prin orice act al Comisiei în scopul examinării sau investigării unei încălcări și întreruperea determină curgerea unui nou termen de prescripție.

95 În speță, Comisia și-a început investigațiile prin inspecțiile din 22 martie 2001. Rezultă din aceasta că nicio amendă nu poate fi aplicată pentru un comportament ilicit care a încetat anterior datei de 22 martie 1996. Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă diferitele fapte invocate în decizia atacată demonstrează că participarea reclamantei la înțelegere a continuat sau a încetat în perioada 10 septembrie 1992-13 decembrie 1994.

96 În această privință, trebuie observat că ansamblul elementelor de probă invocate în susținerea faptelor menționate în considerentele (214), (217), (218), (221), (224), (225), (229) și (232) ale deciziei atacate era suficient pentru a stabili că reclamanta nu a încetat participarea la înțelegere în perioada avută în vedere.

97 Trebuie observat în special că, în considerentul (214) al deciziei atacate, Comisia a evocat însemnări de la mijlocul sau de la sfârșitul anului 1992 care menționează numele reclamantei, în care figurează o listă de prețuri a cărei aplicare era stabilită pentru luna ianuarie 1993 (pentru toate țările, cu excepția Franței) și pentru luna aprilie 1993 (pentru Franța). De asemenea, în considerentul (217) se menționează un fax din 13 mai 1993, transmis de Mueller Industries către Viega, în care se reproșează reclamantei că nu a respectat sistematic termenii acordului la care aceasta este parte. Din aceasta se poate deduce, așadar, că reclamanta nu s-a retras din acord. Situația este aceeași în ceea ce privește faxul din 6 septembrie 1994, transmis de un importator și distribuitor domnului W. (IMI) [considerentul (229) al deciziei atacate], în care se arată că reclamanta nu respecta „acordurile” așa cum ar fi trebuit.

98 Referitor la acest din urmă aspect, este suficient să se arate că nerespectarea unei înțelegeri nu afectează cu nimic însăși existența sa. În speță, nu se poate considera, așadar, că participarea reclamantei la încălcare a încetat în perioada examinată prin simplul fapt că reclamanta a utilizat înțelegerea în favoarea sa, nerespectând pe deplin prețurile convenite.

99 Astfel, membrii unei înțelegeri rămân concurenți și fiecare dintre aceștia poate fi tentat, în orice moment, să profite de disciplina celorlalți în materie de prețuri convenite în cadrul cartelului pentru a scădea propriile prețuri în scopul de a-și crește cota de piață, menținând în același timp un nivel general al prețurilor relativ ridicat. În orice ipoteză, faptul că reclamanta nu a aplicat în totalitate prețurile convenite nu înseamnă că, procedând astfel, a aplicat prețuri pe care le-ar fi putut factura în lipsa înțelegerii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată în Recueil, punctele 74 și 75).

100 În sfârșit, reiese de asemenea din însemnarea domnului P. din 15 martie 1994, evocată în considerentul (221) al deciziei atacate, că reclamanta era prezentă în cursul discuțiilor referitoare la piața italiană care au avut loc la 11 și la 13 martie 1994.

101 Chiar dacă reclamanta nu a participat la unele dintre reuniunile care ar fi avut loc între 10 septembrie 1992 și 13 decembrie 1994 în cadrul înțelegerii, sau chiar la niciuna dintre reuniunile respective, aceasta nu înseamnă că reclamanta s-a retras între timp din înțelegere, având în vedere particularitățile înțelegerii în cauză, care este caracterizată prin contacte multilaterale, prin contacte bilaterale, cu o frecvență de cel puțin o dată sau de două ori pe an, prin contacte ad-hoc și prin faptul că nu era neobișnuit ca un membru al înțelegerii să nu participe sistematic la fiecare reuniune.

102 În plus, trebuie să se constate de asemenea că reclamanta nu s-a distanțat în mod public de înțelegere. Or, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că, în lipsa unei distanțări explicite, Comisia poate considera că încălcarea nu a încetat (a se vedea în acest sens Hotărârea Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 76 de mai sus, punctul 119 și următoarele și jurisprudența citată).

103 În consecință, argumentul referitor la întreruperea participării reclamantei la încălcare în perioada 10 septembrie 1992-13 decembrie 1994 trebuie înlăturat.

104 Rezultă din ansamblul celor prezentate mai sus că acest motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la calculul cuantumului amenzii

Argumentele părților

105 Cu titlu subsidiar, reclamanta reproșează Comisiei nerespectarea normelor privind calculul cuantumului amenzilor. Nici Liniile directoare din 1998, nici Comunicarea privind cooperarea din 1996 nu ar fi fost respectate. În primul rând, cuantumul de plecare al amenzii care i-a fost aplicată ar fi disproporționat în raport cu cuantumul amenzilor aplicate celorlalte întreprinderi. În al doilea rând, aceasta nu ar fi avut un rol de conducător. În al treilea rând, Comisia ar fi trebuit să adapteze cuantumul amenzii în funcție de întinderea geografică și de intensitatea coordonării. În sfârșit,

Comisia ar fi refuzat în mod greșit să acorde o reducere a cuantumului amenzii în temeiul faptului că nu a contestat o parte substanțială a obiecțiunilor.

106 Comisia solicită respingerea motivului.

Aprecierea Tribunalului

107 În ceea ce privește primul aspect al motivului, întemeiat pe caracterul disproporționat al cuantumului de plecare al amenzii, trebuie amintit că Comisia are dreptul de a împărți membrii unei înțelegeri în categorii, în funcție în special de cotele de piață deținute de fiecare dintre întreprinderi. În această privință, trebuie observat că, în memoriul în apărare, Comisia a explicat că cifra de afaceri și cota de piață ale grupului Legris Industries aferente fitingurilor reprezentau în anul 2000 aproximativ triplul cifrei de afaceri și al cotei de piață ale FRA.BO și ale Mueller Industries, de două ori și jumătate cifrele de afaceri și cotele de piață ale Flowflex Holding Ltd și mai mult decât dublul cifrelor de afaceri și al cotelor de piață ale Sanha Kaimer GmbH & Co. KG. În acest context, Comisia a reținut în mod întemeiat un cuantum de plecare al amenzii aplicate reclamantei (14,25 milioane de euro) între de două până la trei ori mai ridicat decât cuantumul de plecare al amenzii aplicate întreprinderilor citate anterior (5,5 milioane de euro). Deși este adevărat că tabelul anexat la decizia atacată, pentru motive de confidențialitate, nu cuprinde decât intervale largi care indică dimensiunea și importanța relativă ale întreprinderilor, din versiunea confidențială a acestui tabel și din datele subiacente reiese că împărțirea de către Comisie a membrilor înțelegerii în categorii a fost realizată în mod coerent și justificat din punct de vedere obiectiv.

108 Argumentul reclamantei potrivit căruia cuantumul de plecare al amenzii care i-a fost impusă ar fi, în orice caz, disproporționat, deoarece acesta reprezintă 77 % din cuantumul maxim al amenzii care îi putea fi aplicată în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, trebuie respins.

109 În primul rând, trebuie amintit că reclamanta și societatea sa mamă formau, la data faptelor, o întreprindere unică ce a săvârșit, în calitate de autor, încălcarea care le este imputată în decizia atacată. În consecință, Comisia avea dreptul să se bazeze pe datele referitoare la această întreprindere la calcularea cuantumului de plecare al amenzii.

110 În al doilea rând, cuantumul de plecare al amenzii trebuie în special să fie proporțional cu încălcarea apreciată în ansamblu, luând în considerare mai ales gravitatea acesteia. În această privință, trebuie arătat că, în contextul stabilirii cuantumului de plecare al amenzii, cifra de afaceri realizată de întreprindere nu este un criteriu determinant pentru aprecierea gravității încălcării. În plus, încălcarea în cauză figurează, prin însăși natura sa, printre cele mai grave încălcări prevăzute la articolul 81 CE, ceea ce poate antrena, potrivit Liniilor directoare din 1998, un cuantum de plecare al amenzii mai mare de 20 de milioane de euro.

111 În al treilea rând, trebuie observat că aplicarea plafonului de 10 % din cifra de afaceri, prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, intervine în una dintre ultimele etape ale calculului cuantumului amenzii, și anume după calcularea amenzii în funcție de gravitatea și de durata încălcării și după luarea în considerare a eventualelor circumstanțe atenuante sau agravante. În această privință, trebuie amintit că, în cazul în care mai mulți destinatari constituiau „întreprinderea" la data adoptării deciziei, plafonul poate fi calculat pe baza cifrei de afaceri globale a acestei întreprinderi. În schimb, în cazul în care, precum în speță, această entitate economică s-a scindat pentru a constitui două entități distincte la momentul adoptării deciziei,

fiecare destinatar al acesteia are dreptul de a i se aplica individual plafonul respectiv. Or, acest drept este independent de aplicarea criteriului proporționalității în contextul stabilirii cuantumului de plecare al amenzii. În sfârșit, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, numai cuantumul final al amenzii nu poate depăși limita de 10 % din cifra totală de afaceri. În schimb, nu este interzis ca, în cursul calculării amenzii, cuantumul intermediar să depășească această limită (Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctele 277 și 278).

112 În ceea ce privește cel de al doilea aspect al motivului, întemeiat pe faptul că reclamanta nu ar fi fost conducătorul înțelegerii, ci ar fi avut un pretins rol pasiv sau imitativ care justifică o reducere a cuantumului amenzii, este suficient să se constate că reclamanta era prezentă la fiecare a doua reuniune din cele 160 de reuniuni coluzive care au avut loc în perioada 1991-2001, astfel cum a admis ea însăși. Desigur, din jurisprudență reiese că, printre elementele de natură a caracteriza rolul pasiv al unei întreprinderi, poate fi luat în considerare caracterul mult mai sporadic al participării sale la reuniuni în raport cu participarea concurenților săi. Totuși, reclamanta nu poate pretinde în mod valabil că frecvența participării sale la reuniuni, de opt ori pe an, trebuie să fie calificată drept „mult mai sporadică" decât cea a celorlalți participanți și că, în consecință, aceasta ar corespunde unui rol exclusiv pasiv sau imitativ.

113 În ceea ce privește cel de al treilea aspect al motivului, întemeiat pe faptul că Comisia ar fi trebuit să adapteze cuantumul amenzii în funcție de întinderea geografică și de intensitatea coordonării, este suficient să se observe că împrejurarea că intensitatea înțelegerii a fost mai redusă după efectuarea inspecțiilor de către Comisie nu are nicio incidență asupra calificării acestei înțelegeri drept foarte gravă și de lungă durată, calificare ce justifică o majorare cu 10 % pe an de încălcare, astfel cum prevăd Liniile directoare din 1998. În plus, cu toate că, la început, înțelegerea în cauză a avut o dimensiune teritorială limitată, aceasta a căpătat ulterior o dimensiune paneuropeană,

astfel încât nu există niciun motiv pentru a distinge ratele de majorare aplicate în considerarea duratei în funcție de dimensiunea geografică a acesteia.

114 În sfârșit, cel de al patrulea aspect al motivului trebuie de asemenea respins. Reiese astfel din jurisprudență că o reducere a cuantumului amenzii acordată în temeiul cooperării în cadrul procedurii administrative nu este justificată decât în cazul în care comportamentul întreprinderii în cauză a permis Comisiei să constate cu mai puțină dificultate existența unei încălcări și, eventual, să îi pună capăt (Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, C-297/98 P, Rec., p. I-10101, punctul 36). Reiese de asemenea din jurisprudență că o reducere a cuantumului amenzii acordată în temeiul Comunicării privind cooperarea din 1996 nu poate fi justificată decât în cazul în care s-ar putea considera în această privință că informațiile furnizate și, mai general, comportamentul întreprinderii vizate demonstrează în această privință o veritabilă cooperare din partea acesteia (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 111 de mai sus, punctele 388-403, în particular punctul 395). Or, reiese din dosar că, în realitate, necontestarea realității faptelor nu a vizat decât perioada decembrie 1997-martie 2001, și anume trei ani dintr-o durată totală a participării la încălcare de mai mult de treisprezece ani. În acest context, trebuie amintit că argumentele vizând contestarea participării reclamantei la încălcare ulterior inspecțiilor, precum și în perioada 1992-1994 au fost respinse. În consecință, Comisia nu a săvârșit nicio eroare vădită de apreciere refuzând să ia în considerare lipsa contestării parțiale a faptelor de către reclamantă în temeiul dispozițiilor prevăzute în secțiunea D a Comunicării privind cooperarea din 1996.

115 În consecință, prezentul motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

116 Rezultă din ansamblul considerațiilor anterioare că acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

117 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a opta)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Comap SA la plata cheltuielilor de judecată.

Martins Ribeiro Wahl Dittrich

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 24 martie 2011.

Semnături